

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«АКАДЕМІЧНИЙ ЛІЦЕЙ № 15» КАМ'ЯНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Юлія Подгорна

**АВТОРСЬКА РОЗРОБКА УРОКІВ З ПРЕДМЕТУ
«ЗАХИСТ УКРАЇНИ»
(ОСНОВИ МЕДИЧНИХ ЗНАНЬ)
ДЛЯ УЧНІВ 11 КЛАСУ**

Методичний посібник для учителів

м. Кам'янське
2022

Авторська розробка уроків з предмету «Захист України» (Основи медичних знань) для учнів 11 класу: Методичний посібник для учителів. Кам'янське: Академічний ліцей №15, 2022. – 67 с.

Автор:

Подгорна Юлія Володимирівна – вчитель предмету «Захист України» (Основи медичних знань), історії, географії Комунального закладу «Академічний ліцей №15» Кам'янської міської ради, спеціаліст другої категорії.

Рецензент:

Василенко Інна Анатоліївна – заступник директора з науково-методичної роботи, учитель природознавства Комунального закладу «Академічний ліцей №15» Кам'янської міської ради, спеціаліст вищої категорії, к.т.н., доц.

Посібник містить конспекти уроків (рівень стандарт) які розроблені до навчального підручника «Захист Вітчизни» (Основи медичних знань) 11 клас, автори А.А. Гудима, К.О. Пашко. Посібник відповідає чинними вимогами програми МОН України. Мета посібника – допомогти вчителю підготувати сучасний і цікавий урок з надання першої домедичної допомоги в цивільному житті, в бойових умовах та в надзвичайних ситуаціях.

В посібнику подані конспекти уроків які побудовані на міжпредметному зв'язку, містять різноманітні вправи та прийоми.

Розробки уроків апробовані та використовуються в освітньому процесі Комунального закладу «Академічний ліцей №15»

Посібник призначений для вчителів, що викладають курс «Захист України».

ЗМІСТ

РОЗДІЛ «МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО»

Тема «Основні положення міжнародного гуманітарного права»

Урок 1. Історія виникнення міжнародного гуманітарного права як галузі міжнародного публічного права, його призначення	5
Урок 2. Захист цивільного населення, природного середовища, обладнання та споруд, які становлять небезпеку, від наслідків збройних конфліктів .	7
Урок 3. Засоби ведення воєнних дій, що заборонені нормами МГП: види звичайної зброї невибіркової дії і зброї, що спричиняє надмірні ушкодження	9

РОЗДІЛ «ОСНОВИ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ І ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ»

Тема «Домедична допомога в разі опіку, теплового та сонячного удару, обмороження, електротравми, утоплення»

Урок 4. Опіки. Домедична допомога в разі термічних і хімічних опіків .	11
Урок 5. Тепловий і сонячний удар, причини виникнення та симптоми розвитку. Домедична допомога в разі теплового й сонячного удару	13
Урок 6. Відмороження та його періоди. Класифікація відмороження. Домедична допомога в разі відмороження	16
Урок 7. Ураження електричним струмом, блискавкою. Домедична допомога ураженому електричним струмом, блискавкою	18
Урок 8. Утоплення людини. Домедична допомога в разі утоплення	20

Тема «Отруєння. Домедична допомога в разі отруєння, укусу комахи, змії чи дикої тварини»

Урок 9. Отрута й отруєння. Домедична допомога отруєному	21
Урок 10. Особливості функціонального отруєння нейротропними препаратами, алкоголем і нікотинном	23
Урок 11. Отруєння речовинами, що є хімічною зброєю. Заходи безпеки під час надання домедичної допомоги	25
Урок 12. Отруйні комахи та наслідки їхніх укусів. Клінічна картина дії отрути комах	27
Урок 13. Укуси отруйних змій і тварин	29

РОЗДІЛ «ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА В БОЙОВИХ УМОВАХ»

Тема «Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій. Тактична медицина»

Урок 14. Вступ до курсу тактичної медицини. Причини превентивних смертей унаслідок бойових травм. Етапи надання домедичної допомоги	31
---	----

Тема «Надання домедичної допомоги в секторі обстрілу»

Урок 15. Надання допомоги на етапі під вогнем (CUF, Care Under Fire). План дій на етапі під вогнем	33
Урок 16. Техніка винесення пораненого з небезпечної зони	34
Урок 17. Ознаки зовнішньої кровотечі, що загрожує життю. Застосування турнікетів для кінцівок. Само- і взаємодопомога	35

Тема «Надання домедичної допомоги в зоні тактичних умов»

Урок 18. Надання домедичної допомоги в зоні тактичних умов (TFC, Tactical Field Care). Загальновійськовий набір пігулок. Підготовка до евакуації. Документація	36
Урок 19. Оцінка стану постраждалого за алгоритмом MARCH	37
Урок 20. Зупинка кровотеч, що загрожують життю. Прямий тиск на рану.	37

Принцип тампонування ран. Використання рекомендованих гемостатичних засобів. Використання компресійної пов'язки	39
Урок 21. Відновлення та забезпечення прохідності дихальних шляхів. Виведення нижньої щелепи. Безпечне введення носового повітроводу	40
Урок 22. Проникні поранення грудей. Огляд грудної клітки	41
Урок 23. Повний огляд пораненого, зупинка всіх інших видів зовнішніх кровотеч.	43
Тактично значущі ознаки шоку в поранених	45
Урок 24. Надання домедичної допомоги в разі переломів. Накладання шин	47
Урок 25. Надання домедичної допомоги в разі опіків і проникного поранення ока	49
Урок 26. Гіпотермія. Черепно-мозкова травм	

РОЗДІЛ «ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

Тема «Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях»	51
Урок 27. Основні способи захисту населення. Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації та постійне інформування про зміни ситуації	
Урок 28. Укриття людей у сховищах, медичний, радіаційний і хімічний захист, евакуація населення з небезпечних районів. Спостереження та контроль за ураженістю навколишнього середовища, продуктів харчування та води	53 56
Урок 29. Порядок дій в умовах особливого періоду	
Урок 30. Надання екстреної психологічної допомоги (самопомоги) під час перебування в екстремальних ситуаціях	57 59
Урок 31. Екстрена валіза	
Урок 32. Види терористичних проявів та способи дій терористів. Захист від терористичних проявів та дії населення в умовах надзвичайних ситуацій, пов'язаних з терористичними проявами	61
Тема «Основні рятувальних та інших невідкладних робіт»	
Урок 33. Характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж, хімічного, радіаційного та бактеріологічного зараження тощо)	63
Урок 34. Сутність, зміст і послідовність виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи безпеки під час їх проведення	65
Урок 35. Розшук уражених та способи рятування людей із завалених і пошкоджених споруд	67

РОЗДІЛ «МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО»

Тема «Основні положення міжнародного гуманітарного права».

Урок 1

Тема: Історія виникнення міжнародного гуманітарного права як галузі міжнародного публічного права, його призначення

Мета

навчальна: ознайомити учнів з ідеєю запровадження, історією формування та основними документами міжнародного гуманітарного права та червоного хреста

розвивальна: формувати громадянську, соціальну компетентність та компетентність культурної обізнаності

виховна: виховувати толерантність, гуманність.

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: історія, правознавство

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

1. Прийом «Історична скринька» (встановити відповідність)

Хрестові походи	1095-1291
Національно - визвольна війна	1648-1657
I Світова війна	1914-1918
II Світова війна	1939-1945
Російсько-Українська війна	2022-.....

2. Прийом «Асоціативний куц»

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

Існують закони, принципи ведення війни?

III. Засвоєння нових знань

1. Анрі Дюнан – Міжнародний Червоний Хрест

2. Жан Сімон Пікте – МГП

3. Робота з підручником □ 1

Заповнення таблиці

Назва конвенції	Зміст конвенції

IV. Узагальнення нових знань

1. Прийом « О, щасливчик»

(Учні називають цифру, а потім дають відповідь на питання в кінці параграфа яке відповідає загаданій цифрі)

2. Тести

1.Основоположними документами МГП є:

- а) загальна декларація прав людини
- б) Женевські конвенції та Додаткові протоколи**
- в) Конвенція України

2.Права цивільного населення прописані:

- а) у I конвенції
- б) у III конвенції
- в) IV конвенції**

3. Метою Міжнародного гуманітарного права в галузі прав людини є:

- а) захист людини від сваволі з боку держави**
- б) захист комбатантів
- в) захист дитини

4. Поводження з військовополоненими прописано у :

- а) I конвенції
- б) II конвенції
- в) III конвенції**

5. Засновник Червоного Хреста є

- а) Жан Сімон Пікте
- б) Анрі Дюнан**
- в) Олександр Дюма

Тема «Застосування міжнародного гуманітарного права»

Урок 2

Тема: Захист цивільного населення, природного середовища, обладнання та споруд, які становлять небезпеку, від наслідків збройних конфліктів

Мета

навчальна: ознайомити учнів з об'єктами та категоріями осіб які знаходяться під захистом МГП

розвивальна: формувати громадянську, соціальну компетентність та компетентність культурної обізнаності

виховна: виховувати толерантність, гуманність.

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: правознавство

Хід уроку

I. Повторення

II. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

1. Прийом «Інтелектуальна розминка»

✓ Цивільне населення - це

2. Вправа «Вірю-не вірю»

Чи вірите ви, що...

- службовці збройних сил, що склали зброю належать до цивільних осіб? (так)

- службовці збройних сил, що є небоєздатними через хворобу належать до цивільних осіб? (так)

- заборонено використання цивільного населення як «живого щита»? (так)

- конвенції не захищають жінок від зазіхань на честь(ні)

- АЕС, греблі не потребують особливого захисту? (ні)

- військовий кореспондент це не цивільна особа (ні)

III. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

✓ Як ви вважаєте хто найбільше потребує захисту під час воєнного конфлікту?

IV. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □2

1. Складання схеми

2. Захист жінок, дітей, журналістів
3. Об'єкти особливого захисту

V. Узагальнення нових знань

1. Прийом «Зворотній зв'язок»

- ✓ Як ви вважаєте хто найбільше потребує захисту під час воєнного конфлікту?

2. Вправа «Вибери вірне»

До об'єктів особливого захисту відносяться сарай, гребля, історичні пам'ятки, ліс, АЕС, санітарно-транспортні засоби, медичне формування, парк .

3. Вправа «Це треба знати»

Назвати об'єкти свого міста, регіону які потребують особливого захисту.

Тема «Засоби та методи ведення воєнних дій»

Урок 3

Тема: Засоби ведення воєнних дій, що заборонені нормами МГП: види звичайної зброї невибіркової дії і зброї, що спричиняє надмірні ушкодження

Тема Засоби та методи ведення воєнних дій

Мета

навчальна: ознайомити учнів з забороненими засобами і методами ведення воєнних дій

розвивальна: формувати громадянську, соціальну компетентність, мовну компетентність

виховна: виховувати толерантність, гуманність.

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: правознавство, всесвітня історія

Хід уроку

I. Повторення

II. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

1. Блиц-опитування «Ланцюжком»

✓ Які ви знаєте види зброї?

2. Прийом «Мозковий штурм»

З наведених підказок з уроків всесвітньої історії пригадайте про яку подію йде мова

I Світова війна, хімічна зброя, Німеччина

II Світова війна, 1945 р, Японія, США

III. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Перегляд відеоматеріалу за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=IHqXq0CrjWU>

IV. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □3

1. Заборонені засоби
2. Заборонені методи
3. Відповідальність за порушення МГП

V. Узагальнення нових знань

З отриманих знань на уроці скажіть

✓ Чи є порушення МГП у Російсько-Українській війні? Які?

Тести

1. На яку зброю не має прямої заборони

а) хімічна зброя

б) ядерна зброя

в) запалювальні засоби

2. До заборонених методів відносяться

а) катування

б) гуманітарна допомога

в) давати наказ нікого не залишати серед живих

3. За порушення норм МГП особа наказується

а) штрафом

б) доганою

в) кримінальною відповідальністю

4. До мініпасток відносяться (вибери вірне)

дитяча іграшка, телефон, кіт, дерево, коробка

РОЗДІЛ «ОСНОВИ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ І ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ»

Тема «Домедична допомога в разі опіку, теплового та сонячного удару, обмороження, електротравми, утоплення»

Урок 4

Тема: Опіки. Домедична допомога в разі термічних і хімічних опіків

Мета

навчальна: ознайомити з поняттям «опіки», «опіковий шок», види та ступені опіків

розвивальна: розвивати соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія

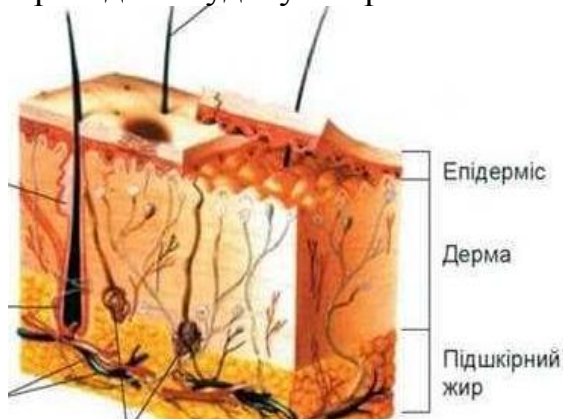
Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Приєм «Інтелектуальна розминка»

(шкіра)це – найбільший орган, її загальна площа становить 1,5 – 2 м²; маса її досягає 5 кг, вона міцна та еластична; становить близько 20% загальної ваги людини.

З уроків біології пригадати будову шкіри

Функції шкіри? (Видільна, терморегуляційна, захисна, рецепторна, синтетична, дихальна, самоочищувальна, депонуюча, обмінна).

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

(Обговорення прислів'я)

«Здоров'я дитини – багатство родини, здоров'я народу – багатство країни»

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □4

1. Види опіків (Заповнення таблиці)

Вид опіку	причина	Дія на організм
термічні	Дія високих температур	Шкіра, органи дихання, слизові оболонки

хімічні	Кислоти, у побуті засоби для чищення, на виробництві концентровані кислоти (хлорид, натрій, сульфати) луги , фосфор	Загальне отруєння організму
електричні	Під дією технічного побутового чи атмосферного струму	Діє на нервову сис-му, серцево-судинну сис-му
Променеві	Сонце, рентген, радіоактивне випромінювання	Місцева дія на шкіру Загальні патологічні зміни

2. Ступені опіку(Заповнення таблиці)

Ступінь	Глибина ураження	Ознаки
<i>I ступінь</i>		
<i>II ступінь а)</i>		
<i>б)</i>		
<i>III ступінь</i>		

3.Домедична допомога

IV. Узагальнення нових знань

Вправа «Спіймай помилку»

1.Опік це патологічний стан (ушкодження тканин) що утворився піддією тепла, електричного струму, хімічних речовин або випромінювання. (Патологічний стан — це сукупність патологічних змін в організмі, які виникають внаслідок розвитку патологічного процесу.)

Вправа «так чи ні»

1. При опіку обов'язково накладають пов'язку (ні)
2. Опік III ступеню –це ураження лише поверхневих шарів епітелію (ні)
3. При опіку II ступеню з'являються пухирі наповнених жовтою рідиною(так)
4. Площу ураження вимірюють за правилом 11% (ні)
5. При хімічних опіках уражену ждіянку обов'язково треба промивати водою (ні)
6. При опіках треба постраждалого напоїти гарячим чаєм (ні)

Урок 5

Тема: Тепловий і сонячний удар, причини виникнення та симптоми розвитку. Домедична допомога

Мета

навчальна: ознайомити з причинами та симптомами розвитку теплового та сонячного ударів

розвивальна: розвивати соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Загадки»

Усі його люблять, усі його чекають,
а хто подивиться –той скривиться (**сонце**)

Сонце дуже припікало,
Встигли ягоди дозріти.
Ми купались, загорали,
Бо було чудове ...

(**Літо**)

Приходить літня пора,
А разом з нею її сестра -
Невгамовна**спека**

Приєм «Уявлення»

- Уявіть, що припікає сонце, що ви будете відчувати? (заслуховуються відповіді учнів)
- Що будете роби?

(Заслуховуються відповіді учнів).

Треба позбутися зайвого тепла, та відрегулювати його баланс в організмі.

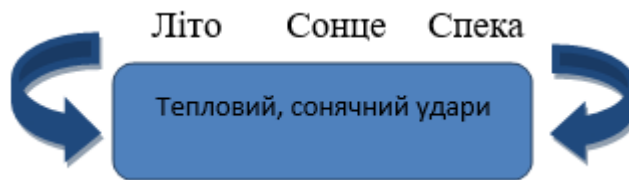
Вправа «Інтелектуальна розминка»

(встановити співвідношення)

Терморегуляція	сукупність фізіологічних процесів, що підтримують температуру тіла організму відмінною від температури навколишнього середовища.
Невідкладний стан	Раптове погіршення фізичного або психічного здоров'я, яке становить пряму та невідворотну загрозу життю та здоров'ю
Гіповолемія	стан, за якого в організмі людини через некомпенсовану втрату води зменшується об'єм циркулюючої крові і підвищується її в'язкість
СЛР	це невідкладна медична комплексна процедура, спрямована на відновлення життєдіяльності організму та виведення його зі стану клінічної смерті.

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Зі слів записаних на дошці складається взаємозв'язок

Зміни в організмі людини:

Терморегуляція → Гіповолемія → Невідкладний стан → СЛР

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □5

1. Тепловий, сонячний удар (заповнення таблиці)

стан	симптоми	причини
Тепловий удар		
Сонячний удар		

2. Алгоритм домедичної допомоги

IV. Узагальнення і систематизація знань

1. Вправа «Знайди помилку»

Тепловий удар – це нормальний (патологічний) стан організму, який виникає внаслідок його перегрівання. Найчастіше причинами теплового удару є низькі (високі) температура й вологість повітря. За умов низької (високої) вологості неможливе випаровування поту з поверхні шкіри, тому організм не встигає позбуватися зайвого тепла, що й призводить до погіршення його стану.

Сонячний удар є різновидом теплового удару. Він виникає в разі перегрівання спини (голови) під дією прямих сонячних променів. У разі теплового або сонячного удару слід негайно звернутися до лікаря або викликати швидку. До надання кваліфікованої медичної допомоги необхідно перемістити потерпілого у тепле (прохолодне) місце або хоча б у тінь. Відтак забезпечити йому вільне дихання й спробувати нагріти (охолодити) організм за допомогою зігрівальних (холодних) компресів, обливання водою, рясного пиття.

Щоб уникнути теплових і сонячних ударів, у спекотну погоду не виходьте на вулицю без головного убору з темного (світлого) матеріалу й уникайте тяжкої фізичної праці. В умовах високої температури носіть легкий облягаючий (вільний) одяг і пийте достатню кількість рідини, щоб запобігти зневодненню організму.

2. Вправа – «Можна», «Не можна»:

- **помістити потерпілого у прохолодне місце або зробити холодок;**
- напоїти теплим чаєм;
- **покласти на спину, підняти трішки ноги, зняти або розстебнути одяг;**
- обгорнути потерпілого сухою ковдрою;
- протерти спиртом (не можна цього робити, тому що спирт призводить до закриття потових залоз і виходу тепла з організму);

- **змочити голову холодною водою або покласти на неї змочений холодною водою рушник, холодні примочки на чоло, тім'яну ділянку, потилицю, на пахові, підключичні, підколінні ділянки, де зосереджено багато кровоносних судин;**
- **помістити потерпілого у ванну з холодною водою;**
- **якщо людина не втратила свідомість, її необхідно напоїти міцним холодним чаєм, холодною підсоленою водою (1/2 чайної ложки солі на 0,5 л води);**
- **викликати «швидку медичну допомогу»**

Урок 6

Тема: Відмороження та його періоди. Класифікація відмороження.

Домедична допомога

Мета

навчальна: ознайомити з причинами та симптомами відмороження, впливом низьких температур на організм людини

розвивальна: розвивати соціальну, громадянську, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія, географія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Приєм «Спіймай помилку»

Будова шкіри складається з хрящика, епідермісу, дерми, альвеоли, підшкірного жиру

Приєм «Інтелектуальна розминка»

- Які кліматичні фактори впливають на виникнення обмороження?

Вправа «Географічний практикум»

Користуючись кліматичною картою світу, визначте в яких регіонах можна отримати відмороження.

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Проблемне питання

- ✓ Яка категорія населення найчастіше отримує обмороження?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □ 6

1. Заповнити табл. (класифікація відмороження)

Ступінь	Ураження	Ознаки
I		
II		
III		
IV		

2. Порядок надання домедичної допомоги при обмороженні.

IV. Узагальнення і систематизація знань

Вправа «Ситуаційні завдання»

1. У чоловіка під дією низьких температур утворилися пухирі з прозорою рідиною. Визначте ступінь відмороження і алгоритм надання допомоги
2. Під дією низьких температур у людини похилого віку на руках виникли пухирі наповненні темно-червоною рідиною. Визначте ступінь відмороження і алгоритм надання допомоги
3. Температура повітря вище 0°C вологість підвищена. У військового на нижніх кінцівках шкіра блідого кольору, чутливість відсутня. Назвати ступінь і причини відмороження, алгоритм домедичної допомоги.

Урок 7

Тема: Ураження електричним струмом, блискавкою. Домедична допомога

Мета

навчальна: Розглянути вплив на організм людини електричного струму та блискавки.

розвивальна: розвивати соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички життязбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія, фізика

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Прийом «Інтелектуальна розминка»

- ✓ Пригадайте з уроків фізики що таке електричний струм ?
(упорядкований, спрямований рух електрично заряджених частинок у речовині чи у вакуумі)
Які ви знаєте види електрики?
- *Промислова електрика* — це електричний струм, який виробляється промисловими установками та індивідуальними джерелами для використання на виробництві та в побуті. Промислова електрика виробляється електричними генераторами на електростанціях та гальванічними елементами спеціальних приладів — акумуляторів.
- *Статична електрика* — це заряди електрики, що накопичуються на виробничому обладнанні, предметах побуту, на тілі чи одязі людини внаслідок контактного або індуктивного впливу.
- *Атмосферна електрика* — це явище природи, пов'язане із взаємодією електричних зарядів, що утворюються внаслідок електризації грозових хмар під час руху потужних повітряних потоків.

«Цікавинка»

https://www.youtube.com/watch?v=_LPsfjTLQAA

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Проблемне питання.

- ✓ Може людина без медичної освіти надати допомогу постраждалому від електричного струму?
- ✓ Якими навичками повинен володіти рятівник?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □7

1. Дія електричного струму на організм
2. Електротравми
3. Ступені електротравм (заповнення таблиці)

Ступінь	Ознаки
I ступінь	Судомне скорочення м'язів без непритомності
II ступінь	Судомне скорочення м'язів з непритомністю, але зі збереженим диханням і роботою серця
III ступінь	Непритомність та порушення серцевої діяльності або дихання
IV ступінь	Стан клінічної смерті

4. Ураження блискавкою

Робота в групах.

Завдання 1. Скласти алгоритм профілактики ураження електрострумом:

- не забивати цвяхи без урахування розташування електродотів;
- не ставати в дощ під дерева, якщо вони торкаються гілками дротів;
- не наближатися до дротів, які лежать на землі;
- не наближатися до трансформаторних споруд та високовольтних ліній.

Завдання 2. Скласти алгоритм профілактики ураження блискавкою:

- під час грози не стояти на відкритій місцевості (лягти на землю, якщо відсутня можливість укритися в приміщенні);
- не можна купатися або плавати на човні під час грози;
- не користуватися телефоном;
- не можна стояти під поодинокими деревами або поряд з металевими спорудами;
- якщо людина в машині, то необхідно зачинити вікна.

IV. Узагальнення та систематизація знань

Вправа «Запитання - відповідь»:

1. Про що ми сьогодні говорили на уроці?
2. Що таке електричний струм?
3. Чим може бути спричинена електротравма?
4. Що таке електротравма?
5. Назвати різновиди електротравм.
6. Назвіть ступені електричних ударів.
7. Де виникає ушкодження електричним струмом?
8. Як надати допомогу при ураженні електричним струмом і блискавкою?

Урок 8

Тема: Утоплення людини. Домедична допомога

Мета

навчальна: ознайомити з типами утоплення ,розглянути дії рятівника під час надання першої допомоги при утопленні

розвивальна: розвивати соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички життязбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія, географія, українська література

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Народна мудрість»

(учні дають пояснення до прислів'я)

Де вода, там і верба.

Де вода, там і біда.

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Проблемне питання?

- ✓ Чи є море в якому не можна потонути?

Насправді немає такого моря або водойми де не можливо захлинуться або потонуть, Але якщо щільність води в яку поринаєш вище, то цілком ймовірно що ти не підеш під воду, а залишишся на плаву. До такого моря відноситься Мертве море, мінеральних речовин у воді досягає 340-350 ‰. Мертве море найсолоніше море в світі , це безстічне солоне озеро на Близькому Сході, яке знаходиться між Ізраїлем, Йорданією і Палестинською автономією. Через підвищену концентрацію солі там не водяться великі риби і живність, тому і назвали дане море Мертвим. Тут, увійшовши в море можна не робити ніяких зусиль щоб тримаються в плаву. Можливо тому і називають Мертве море морем де при бажанні не потонеш.

Прийом «Ланцюжок»

- ✓ Яких треба дотримуватись правил щоб не втопитись?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □8

1. Типи утоплення (заповнення таблиць)

Тип утоплення	Причини

IV. Узагальнення та систематизація знань

Практикум «Допомога утопаючому на березі»

Тема «Отруєння. Домедична допомога в разі отруєння, укусу комах, змії чи дикої тварини»

Урок 9

Тема: Отрута й отруєння. Домедична допомога отруєному

Мета

навчальна: ознайомити з поняттями отрута, отруєння; розглянути дію отрути на організм людини

розвивальна: розвивати соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички життязбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Кмітливий»

- ✓ Що може бути спільного між цими словами?

Ртуть, змія, картопля, гриби, кураре, хлор (містять отруту)

Вправа «Я знаю»

- ✓ Якими речовинами людина може отруїтися?

- ✓ Які в побуті є отруйні речовини?

- ✓ Як вони діють на організм людини?

Дати визначення поняттю «асфіксія»

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

- ✓ Чи є в організмі людини отрута?

Приєм «Цікаві факти»

Жовч – це низка кислот, які перетворюють жири в емульсію під час травлення та задля їх засвоєння. А ще жовч посилює дію ферментів підшлункового й кишкового соку, заводнює поживні речовини їжі власними ферментами, підвищує тонус і перистальтику кишківника, виводить з організму продукти обміну...

Коротко кажучи, вона дуже корисна і потрібна. І смертельно небезпечна.

Але якщо раптом в організмі виникає непрохідність жовчних проток...

Отруйна рідина розливатиметься по всьому організму та буквально знищить його.

А міліграм солі жовчі, яка потрапить у кров, миттєво призводить до смерті людини.

Вправа «Доповни речення»

Отрута – це.....(заслуховуються відповіді учнів)

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником □9

1. Визначення отрута
2. Токсикологічна класифікація отрут стор 57
3. Класифікація отрут за вибірковою токсичністю стор 58

4. Корозійні, резорбтивні отрути
5. Отруєння
 - 5.1 Побутові
 - 5.2 Виробничі
 - 5.3 Хімічною зброєю
6. Ознаки отруєнь. Домедична допомога

IV. Узагальнення та систематизація знань

Тести

1...це порушення функцій організму, спричинене потраплянням з навколишнього середовища токсичних речовин, що не можуть бути знешкоджені внутрішніми силами організму.

а) Отрута б) асфіксія **в) отруєння**

2.це хімічна сполука, яка за певних умов (надмірна доза, зміна реактивності організму та ін.) може виявляти шкідливий вплив на людей і тварин, порушуючи життєво важливі функції організму, зумовлюючи патологічні зміни, а в ряді випадків — і смерть

а) Отрута б) асфіксія в) отруєння

3. Сірчана, соляна, азотна, оцтова, щавлева кислоти це

а) резорбтивні отрути **б) корозійні отрути** в) харчові отрути

4. речовини, які, потрапляючи до організму, призводять до некротичних та дистрофічних змін внутрішніх органів, насамперед таких, як печінка, нирки, серце, головний мозок

а) харчові добавки б) корозійні отрути **в) деструктивні отрути**

5. Женевською конвенцією забороняється використовувати

а) вогнепальну зброю **б) хімічну зброю** в) бактеріологічну зброю

6. До загальних ознак отруєнь відносять

а) загальна слабкість, нудота, багаторазове блювання, спазми в животі, пронос, блідість, спрага, підвищення температури до 38–40 °С, частий пульс, судоми. Блювання та пронос зневоднюють організм

б) порушення або втрата свідомості; – зупинка дихання, серцевої діяльності; – судоми; – важкі опіки; – розлади зору, слуху, шкірної чутливості. У разі ураження на тілі з'являються так звані знаки блискавки

в) почервоніння обличчя, загальна слабкість; підвищення температури тіла до 39–40 °С; збільшення частоти дихання та пульсу (навіть до 120–140 ударів/хв); сильний головний біль, запаморочення

Урок 10

Тема: Функціонального отруєння нейротропними препаратами, алкоголем і ніотином

Мета:

навчальна: ознайомити учнів з наслідками отруєнь нейротропними препаратами, алкоголем, ніотином та заходами домедичної допомоги

розвивальна: розвивати здоров'я та життязбережувальну компетентності

Виховна: виховувати здоровий спосіб життя, людяність

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Пригадаймо»

- ✓ Що таке отруєння?
- ✓ Які шляхи потрапляння отрути до організму ви знаєте?
- ✓ Які типи отруєнь ви знаєте?
- ✓ Як алкоголь може впливати на організм людини?
- ✓ Як нікотин впливає на організм людини?

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

У далекому-далекому минулому, коли тютюн був тільки завезений з далеких країн, біля підніжжя гори Арарат, що у Вірменії, жив один старець, добрий і мудрий був чоловік.

Він відразу не злюбив це рослину і переконував людей не використовувати її.

Одного разу старець побачив, що навколо чужоземних купців, які розклали свій товар, зібрався величезний натовп. Купці кричали навперей: «божественний лист, божественний лист - в ньому є засіб від усіх хвороб!»

Підійшов мудрий старець до натовпу і сказав: «Цей божественний лист приносить людям і іншу користь: до того хто палить в будинок не ввійде злодій, його не вкусить собака, він ніколи не постаріє».

Купці зраділи старцю і посміхаючись повернулися до нього.

- Ти маєш рацію, о мудрий старець! - сказали вони. - Але звідки ти знаєш так багато про чарівні властивості божественного листа?

Мудрець пояснив: «Злодій не ввійде у дім де палять тільки тому, що господар буде всю ніч безперервно кашляти. Через кілька років використання цього божественного листа (паління) людина слабшає і буде ходити з палицею. А яка собака вкусить людину в руках якого палиця?! І, нарешті, він не постаріє, бо помре молодим ...»

Відійшли люди від чужоземних купців, задумалися

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 10

Заповнити таблицю

Речовина	Дія на організм людини
Нейротропні препарат – снодійні – транквілізатори – наркотики	
Алкоголь	
Нікотин	

IV. Узагальнення нових знань

Бліц-опитування

- ✓ Нейротропні препарати це
- ✓ Як впливає нікотин на організм людини?
- ✓ Які захворювання викликає вживання алкоголю?
- ✓ Як впливають наркотики на організм людини?
- ✓ Яку домедичну допомогу ви надасте при отруєнні алкоголем, нікотинном, наркотиками?

Вправа «Ситуаційні завдання»

Ситуація 1. Уяви собі, що тобі вперше в житті запропонували закурити.

Запропонуйте варіанти відмови.

Ситуація 2. Оля прийшла на день народження до Галі. Галя запропонувала їй випити пів-келиха шампанського. Запропонуйте варіанти відмови.

Ситуація 3. Катя та Ірина подруги. Катя пробувала вживати наркотики й неодноразово переконувала Ірину також спробувати. Але Ірина відмовилась, тому що знала про небезпечні наслідки вживання наркотиків. Запропонуйте варіанти відмови.

Творча вправа.

У групах учні розробляють пам'ятку «Здорова родина-здорова країна»

Урок 11

Тема: Отруєння речовинами, що є хімічною зброєю. Заходи безпеки під час надання домедичної допомоги

Мета

навчальна: розглянути вплив і дію хімічної зброї на організм людини; ознайомити учнів з засобами індивідуального захисту від хімічної зброї.

розвивальна: формувати громадянську, соціальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія, історія

Хід уроку

I. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

- За 3000 років існування людства - тільки 200 років миру на Землі. ХХ століття (дві світові війни) - загинуло 70 млн. чоловік! ХХІ століття російсько-українська війна. З вивчення Міжнародного Гуманітарного Права ви знаєте що, воно обмежує засоби і методи ведення війни.

Так яка ж зброя найстрашніша? Від чого загинути болісніше всього: від кулі, від осколка, потонути на кораблі або згоріти в танку? Людині загрожують всі ці небезпеки, але, ймовірно, найстрашніша і підступна смерть настає від впливу бойових отруйних речовин

II. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Пригадаймо»

1. Політика, спрямована на нарощування військової могутності це

а) Пацифізм

б) Мілітаризація

в) Інтервенція

2. Приводом Першої світової війни стало

А) вбивство Вільгельма II **б) вбивство Франца Фердинанта**

в) А. Гітлера

3. Перша світова війна розпочалась

а) 1 серпня 1914 б) **28 липня 1914** в) 11 листопада 1918

4. Де вперше під час Першої світової війни було використано отруйні гази?

А) біля міста Іпр; Б) поблизу Варшави; В) біля Вердена; Г) біля р. Марна

Прийом «Історична довідка»

- **22 квітня 1915** року в ході Першої світової війни під час атаки, на війська Антанти біля міста Іпр (Бельгія) німці вперше застосували отруйний газ. Протягом 5 хвилин проти французів було випущено 180 тон хлору.

Розгорнулася сіро-зелена хмара, що почала повільно заповнювати траншеї.

Від вдихання хлору солдати отримали хімічний опік дихальних шляхів. Із 15 тисяч отруєних третина загинули, уцілілі французи втратили зір від опіку хлором.

Прийом «Калейдоскоп»

-Давайте з уроків біології пригадаємо фізіологічні системи організму
Учні швидко називають системи організму , записують в зошит і складають калейдоскоп

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 11

- 1.Хімічна зброя
2. Спосіб доставки
- 3.Дія на організм
4. Послідовність дій немедичних працівників
- 5.Заходи безпеки під час надання домедичної допомоги

Прийом «Історична довідка»

«Вологі маски» що застосовувалися на фронтах Першої світової війни були малоефективні.

Тому хіміки воюючих сторін активно шукали неспецифічні адсорбенти, що володіють найбільшою поглинаючою здібністю. Перший протигаз, що володів здатністю поглинати широкую гаму отруйних речовин, був розроблений професором Миколаєм Дмитрієвичем Зелінським у 1915 р.
Ознайомлення учнів з протигазом

IV. Узагальнення нових знань

Практикум «Застосування та одягання протигазу»

Урок 12

Тема: Отруйні комахи та наслідки їхніх укусів. Клінічна картина дії отрути комах

Мета

навчальна: ознайомити з отруйними комахами своєї місцевості; симптомами при укусі, вплив укусів комах на організм.

розвивальна: розвивати соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: географія, біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Загадки

Наче птиця, крила має,

Все літає та співає:

- Я медок вам nanoшу,

Не чіпайте, бо вкушу!

(Бджілка)

Летить – пищить,

Сяде – мовчить.

Хто його вб'є, -

Свою кров проллє.

(Комар)

Лиш один у цілім світі,

«Восьминогий» плете сіті.

Ловить сітями комах,

А не рибок і не птах.

Завдає комахам мук –

Поїдає їх

(Павук)

Каже «ж-ж-ж», немов машина,

В жовті смужки пузо й спина.

На бджолу він схожий –

Медонос не гожий.

Як ужалить – буде біль.

Звати ту комаху –

(Джміль)

Вправа « Навколо світу»

(Встановити співвідношення комах- материк)

Муха Цеце

Центральна Африка

Павук Чорна Вдова

Пн., пд. Америка

Бджола

Євразія, Африка, пн. пд. Америка, Австралія

Комар малярійний

Африка

Приєм «Мозковий штурм»

- ✓ При укусі отруйними комахами може бути алергічна реакція та розвиток анафілактичного шоку. Давайте пригадаємо, що таке анафілактичний шок (заслуховуються відповіді учнів)..... *це важкий, загрозливий для життя пацієнта, патологічний стан, що розвивається при контакті організму з деякими чужорідними речовинами.*

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Проблемне питання

- ✓ Назвіть отруйних комах нашої місцевості

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 12

1. Крильчаті. Домедична допомога
2. Кліщ. Домедична допомога
3. Каракурт. Домедична допомога

IV. Закріплення нових знань

Вправа «О щасливчик»

(Учні називають цифру, а потім дають відповідь на питання в кінці параграфа яке відповідає загаданій цифрі)

Урок 13

Тема: Укуси отруйних змій і тварин

Мета

навчальна: ознайомити із симптомами при укусі отруйної змії, впливом отрути на організм; впливом укусів тварин на організм людини

розвивальна: розвивати соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: географія, біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Інтелектуальна розминка»

✓ Про що йде мова?

Ці особі заселили практично всі континенти, за винятком Антарктиди. Також вони не живуть в Новій Зеландії.

Основну інформацію про навколишній світ ці представники фауни отримують за допомогою язика. Всі вони — м'ясоїдні хижаки. Травоїдних не існує. (змія)

– Які змії водяться в Україні?

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

Проблемне питання

-З життєвого досвіду пригадайте, як треба поводитись при зустрічі зі змією?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 13

1. Дія отрути на організм людини
2. Допомога при виявленні укусу змії.
3. Заборонені дії при укусі отруйної змії
4. Правила безпеки щодо запобігання укусу змії
5. Укус тваринами. Допомога

IV. Закріплення нових знань

Вправа «Спіймай помилку»

Гадюки завжди нападають на людину першими. Для дітей укус гадюки не несе загрози. У разі укусу необхідно якнайшвидше звернутися до лікаря.

При виявленні зміїного укусу треба:

– щоби постраждалий більше рухався;

– надати постраждалому горизонтальне положення з припіднятою головою;

– максимально обмежити його рухи, особливо ураженою кінцівкою;

– не треба звільняти уражену частину тіла від одягу, взуття, прикрас тощо;

– накладати джгут з метою запобігання розповсюдженню отрути по організму з кров'ю.

Обов'язково треба відсмоктувати отруту

Прийом «Бліц опитування»

- Які тварини несуть загрозу людині у місті?
- При укусі тварини якою хворобою є ризик заразитися?
- Які будуть ваші дії, якщо когось вкусить тварина?

РОЗДІЛ «ДОМЕДИЧНА ДОПОМОГА В БОЙОВИХ УМОВАХ»

Тема «Основні принципи надання домедичної допомоги в умовах бойових дій. Тактична медицина»

Урок 14

Тема: Вступ до курсу тактичної медицини. Причини превентивних смертей унаслідок бойових травм. Етапи надання домедичної допомоги

Мета

навчальна: сформувати знання щодо з причин смерті на полі бою; ознайомити з етапами надання допомоги на полі бою;

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну, інформаційну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язберезувальної компетентності, гуманність

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: історія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Встановити відповідність»

Заповнити таблицю «Воєнні події в історії України»

Історична подія	Дата	Учасники
Монгольська навіла на Київську Русь	XIII—XIV ст	монголи \Rightarrow київська русь
Національно-Визвольна війна Б. Хмельницького	1648-1657	Звільнення України від польського панування
Конотопська битва	1659	Гетьман Іван Виговський \Rightarrow Кримського ханату, московським військом
Полтавська битва	1709	Карл 12, Іван Мазепа \Rightarrow Петра I
Перша радянсько-українська війна	1917-1918	Радянська Росія \Rightarrow Українська Народна Республіка
Російсько-Українська війна	24.02.2022	Росія \Rightarrow Україну

Прийом «Асоціативний куц»

-Які травми може отримати людина під час війни? (опіки, отруєння, вогнепальні, переломи, психологічні та ін)

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

-Як ви вважаєте надання першої домедичної допомоги в мирному житті відрізняється від допомоги на війні? (так)

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §14

1. Причини смертей
2. Етапи надання домедичної допомоги

IV . Закріплення нових знань

Виконати тестові завдання

Оберіть вірне

1. Причини смерті на полі бою

- а) нежить, кровотеча, пневмоторакс
- б) кровотечі, непрохідність дихальних шляхів, перелом
- в) кровотечі, непрохідність дихальних шляхів, пневмоторакс

2. Причина смертей , що складає 91% на полі бою є

- а) перелом, б) кровотеча, в) пневмоторакс

3. Якщо кровотеча з пахової ділянки, стегна, шиї, то смерть настає за

- а) 1 годину б) 2 хв. В) 2 доби

4. Унаслідок виникнення непрохідності верхніх дихальних шляхів через западання язика за умов втрати свідомості (травма голови, шок) у положенні на спині поранений гине протягом

- а) 10 хв б) 1хв в) 5 хв

5. Смерті, яких можна було б уникнути в умовах бойових дій шляхом надання домедичної допомоги, називають

- а) раптовими б) випадковим в) превентивними

6. Мета тактичної медицини передбачає:

1) виконання бойового завдання; 2)вести вогонь по ворогу і нікому не допомагати ; 3)запобігання більшій кількості жертв (дбати про безпеку як власну, так й інших бійців);

3) збереження життя пораненого; 4) життя пораненого в пріоритете ніж власне

7. Під час бойових дій виділяють 3 етапи (зони) надання домедичної допомоги:

- а) червона, зелена, жовта
- б) зелена, червона, жовта
- в) червона, жовта, зелена

Урок 15

Тема: Надання допомоги на етапі під вогнем (CUF, Care Under Fire).

План дій на етапі під вогнем

Мета навчальна: сформувані знання учнів щодо дій на полі бою;

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну, компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язберезувальної компетентності, гуманність

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія, фізична культура

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Прийом «Ланцюг»

- ✓ Назвати алгоритм дій в звичайному житті

Прийом «Бліц-опитування»

- ✓ Види кровотеч
- ✓ Зупинка кровотеч
- ✓ Описати дії домедичної допомоги бійця у червоній, жовтій, зеленій зонах

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

- ✓ Як ви вважаєте, яка головна мета бійця на війні?
- ✓ Може він надати домедичну допомогу іншому бійцю і яку?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 15

1. Дії бійця щодо пораненого в умовах обстрілу супротивником
2. Дії бійця після наближення до пораненого
3. План дій для етапу «Допомога під вогнем»

IV. Закріплення нових знань

Практикум Відпрацювання практичних навичок ученицями «Допомога під вогнем»

Урок 16

Тема: Техніка винесення пораненого з небезпечної зони

Мета

навчальна: ознайомити з різними техніками винесення пораненого;

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язберезувальної компетентності, гуманність

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: фізична культура

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

- ✓ На які етапи поділяється поле бою?
- ✓ Яка надається допомога пораненому на різних етапах?
- ✓ Які є ризики для бійця-рятувальника при евакуації пораненого бійця?

II. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів

- ✓ Як ви розумієте це прислів'я? Чому так кажуть?
«Заповідь військової справи: рухайся потай і вміло»

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §16

Винесення пораненого з зони обстрілу. Різновид

Відтягування поранених із зони обстрілу. Різновид

IV. Закріплення нових знань

Дати відповіді на запитання на стор. 97

Практикум «Евакуація солдат з поля боя»

Урок 17

Тема: Ознаки зовнішньої кровотечі, що загрожує життю. Застосування турнікетів для кінцівок. Само- і взаємодопомога

Мета

навчальна: активізувати знання щодо вид кровотеч, її ознак, допомоги при різних видах кровотечі;

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну, навчальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

✓ Дати визначенню поняттю «кровотеча»

Вправа «Встановити відповідність»

Вид кровотечі	Ознаки	Допомога
Капілярна	Витікає краплями	Накласти асептичну пов'язку
Венозна	Витікає масивно, темного кольору	Накласти компресійну пов'язку
Артеріальна	Витікає пульсуючі	Прямий тиск на рану, турнікет, джгут

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Вправа «Мозковий штурм»

(Вчитель демонструє учням підручні матеріали, учні повинні вибрати ті засоби за допомогою яких можна зупинити кровотечу)

Бинт, вата, ремінь, джгут, рушник, серветка, йод тощо

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 17

1. Масивна кровотеча. Ознаки
2. Техніка накладання турнікета. Взаємо- самопомога
3. Техніка накладання джгута-закрутки
4. Техніка накладання джгута типу Есмарха

IV. Узагальнення нових знань

Практикум

Застосовуючи нові знання дівчата виконують тренувальні вправи «Накладання турнікета, джгута-закрутки, джгута типу Есмарха. Взаємо-самопомога»

ТЕМА «НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В ЗОНІ ТАКТИЧНИХ УМОВ»

Урок 18

Тема: Надання домедичної допомоги в зоні тактичних умов (TFC, Tactical Field Care). Загальновійськовий набір пігулок. Підготовка до евакуації. Документація

Мета

навчальна: сформувати знання учнів щодо надання допомоги в зоні тактичних умов

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну, мовну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія, англійська мова

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Знавець»

(Вчитель називає органи і частини тіла людини, учні показують на фантомі)

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

- ✓ Застосовуючи знання з англ. мови зробіть переклад поданих слів Tactical Field Care (тактичний польовий догляд)

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 18

1. Допомога в тактичних умовах
2. Первинний огляд MARCH
3. Вторинний огляд
4. Набір пігулок. Евакуація

IV. Узагальнення нових знань

Практикум

Застосовуючи нові знання дівчата виконують тренувальні вправи «Первинний, вторинний огляд пораненого»

Урок 19

Тема: Оцінка стану постраждалого за алгоритмом MARCH

Мета

навчальна: сформувати знання щодо алгоритму MARCH

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну, мовну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність

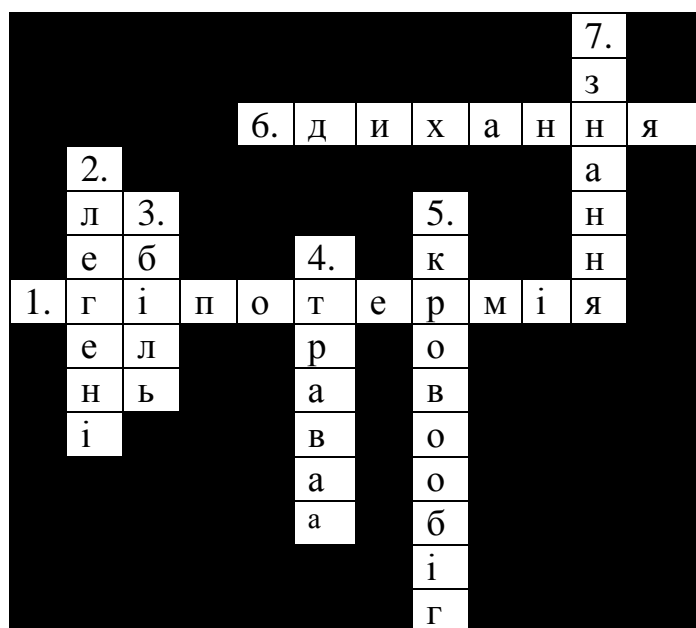
Тип уроку: засвоєння нових знань

Міжпредметний зв'язок: біологія, англійська мова

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Кросворд»

1. Патологічний стан організму, при якому температура тіла падає нижче необхідної для підтримки нормального обміну речовин і функцій організму.

Гіпотермія

2. Органи повітряного дихання. **Легені**

3. Своєрідне відчуття, що виникає внаслідок сильних подразнень нервової системи. Є симптомом багатьох хвороб. **Біль**

4. Пошкодження тканин або органів тіла внаслідок удару, поранення, опіку тощо. **Травма**

5. Процес постійної циркуляції крові в організмі, що забезпечує його життєдіяльність. **Кровообіг**

6. Процес, який забезпечує надходження до організму людини кисню.

Дихання

7. Це знайомство, обізнаність чи розуміння когось або чогось, наприклад, фактів, інформації, описів або навичок. **Знання**

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

✓ Застосовуючи знання з англ. мови зробіть переклад поданих слів

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §19

Пояснення учням протоколу з надання першої медичної допомоги на полі бою стор 110

1. Алгоритм MARCH

1.1 Масивна кровотеча;

1.2 дихальні шляхи.

1.3 дихання.

1.4 кровообіг.

1.5 черепно-мозкова травма / гіпотермія

IV. Узагальнення нових знань

Робота з підручником. Дати відповіді на стор. 113

Урок 20

Тема: Зупинка кровотеч, що загрожують життю. Прямий тиск на рану. Принцип тампонування ран. Використання рекомендованих гемостатичних засобів. Використання компресійної пов'язки

Мета

навчальна: сформувати знання учнів щодо різних способів зупинки кровотечі

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язберезувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Так чи ні»

1. Джгут можна застосовувати на різних частинах тіла? Ні
2. Кровотеча не загрожує життю. Ні
3. Загрозлива кровотеча – артеріальна. Так
4. Артеріальну кровотечу можна зупинити тільки джутом. Ні
5. Венозну кровотечу зупиняють компресійною пов'язкою. Так

Вправа «Пригадаймо»

Правила накладання турнікета, джгута

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

- ✓ Скільки є часу у рятувальника щоб допомогти людині у якої кровотеча?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §20

1. Зупинка кровотечі за допомогою
 - турнікету;
 - прямого тиску;
 - тампонування рани
 - компресійної пов'язки
2. Особливості накладання і використання компресійної пов'язки.
3. Використання ІПП як компресійної пов'язки.

IV. Узагальнення нових знань

Практикум «Зупинка кровотечі за допомогою турнікету, прямого тиску, тампонування рани, компресійної пов'язки»

Урок 21

Тема: Відновлення та забезпечення прохідності дихальних шляхів.

Виведення нижньої щелепи. Безпечне введення носового повітровоку

Мета

навчальна: сформувати знання учнів щодо відновлення прохідності дихальних шляхів

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Пригадаймо»

Назвати будову дихальних шляхів людини

- ✓ Дати визначення поняттю «асфіксія»

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

- ✓ На полі бою непритомні поранені бійці. Одні лежать на животі інші на спині і на боці. У якого пораненого може статися непрохідність дихальних шляхів? Чому?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §21

1. Основні причини непрохідності дихальних шляхів на полі бою
2. Техніка введення носогорлового повітровоку.

IV. Узагальнення нових знань

Практикум

На фантомі учні відпрацьовують практичні навички «Відновлення та забезпечення прохідності дихальних шляхів. Виведення нижньої щелепи»

Урок 22

Тема: Проникні поранення грудей. Огляд грудної клітки

Мета

навчальна: ознайомити учнів з класифікацією поранення грудної клітки, з видами пневмотораксу та сформувати знання щодо надання допомоги;

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну компетентність;

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: комбінований

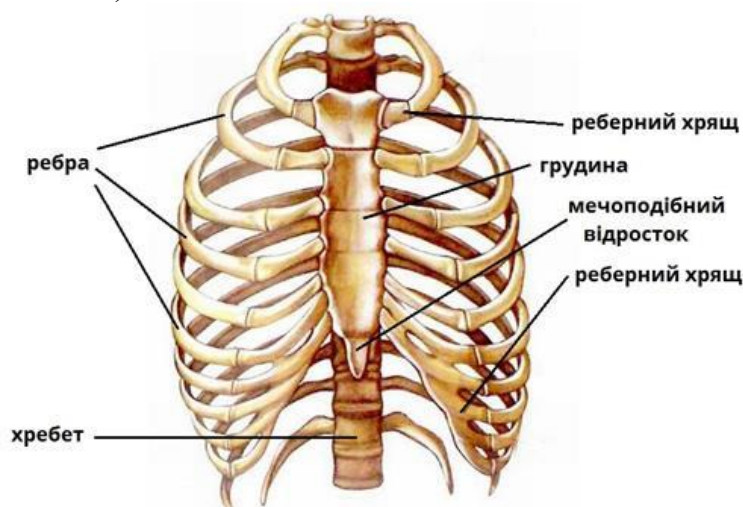
Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Пригадаймо»

(будова грудної клітки)

- ✓ Які органи знаходяться в грудній клітці?
- ✓ До яких систем організму вони відносяться?
- ✓ Які функції виконують ребра?

Ребра людини виконують кілька життєво необхідних функцій. **Захисна:** ребра не тільки утворюють грудну клітку, але також захищають легені, серце і самі великі судини від різних травм і інших зовнішніх впливів. **Каркасна:** грудна клітка утримує органи в грудній порожнині, не змінюючи їх положення. Ребра утримують легені й серце в одному і тому самому положенні.

«Цікавинка»

У давні часи, щоб талію зробити тонкою, дівчата носили корсети. Але така частина гардероба негативно позначалася на стані панянок. Здавлюючи тіло, корсети могли деформувати і ребра. А ті, в свою чергу, зміщати органи. Це було причиною постійних непритомності і інших негативних наслідків.

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

- ✓ При ушкодженні ребер, легень може людина без медичної освіти надати першу домедичну допомогу постраждалому? Яку?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 22

1. Класифікація поранення грудної клітки
2. Види пневмоторакса
3. Огляд пораненого
4. Допомога. Накладання оклюзійної пов'язки

IV. Узагальнення нових знань

Практикум

« Провести повний огляд у разі проникних поранень грудної клітки та надати домедичну допомогу з використанням герметизуючих (оклюзійних) накладок »

Урок 23

Тема: Повний огляд пораненого, зупинка всіх інших видів зовнішніх кровотеч. Тактично значущі ознаки шоку в поранених

Мета

навчальна: ознайомити учнів з проведенням вторинного огляду та протишоковими заходами

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Мозковий штурм»

Вони бувають легкі, середньої тяжкості та тяжкі (травма)

Травма буває

фізична, психологічна (дати визначення: **Фізична травма** — пошкодження тканин або органів тіла внаслідок удару, поранення, опіку тощо. **Психологічна травма** — нерве потрясіння). При травмі у людини розвивається?

Травматичний шок (дати визначення: це викликаний травмою тяжкий стан, супроводжується вираженими порушеннями функцій життєво важливих органів)

Вправа «Асоціації»

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

- ✓ З життєвого досвіду пригадайте які заходи ви вживали
 - при порізі;
 - при отриманні опіку;
 - при сильному болю

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 23

1. Вторинний огляд. Зупинка кровотеч

2.Ознаки шоку. Допомога

IV. Узагальнення нових знань

Практикум

«Проведення вторинного огляду. Проведення протишокових заходів»

Урок 24

Тема: Надання домедичної допомоги в разі переломів. Накладання шин

Мета

навчальна: повторити матеріал щодо різних видів перелому, іммобілізації; ознайомити учнів з особливостями надання допомоги при переломах

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

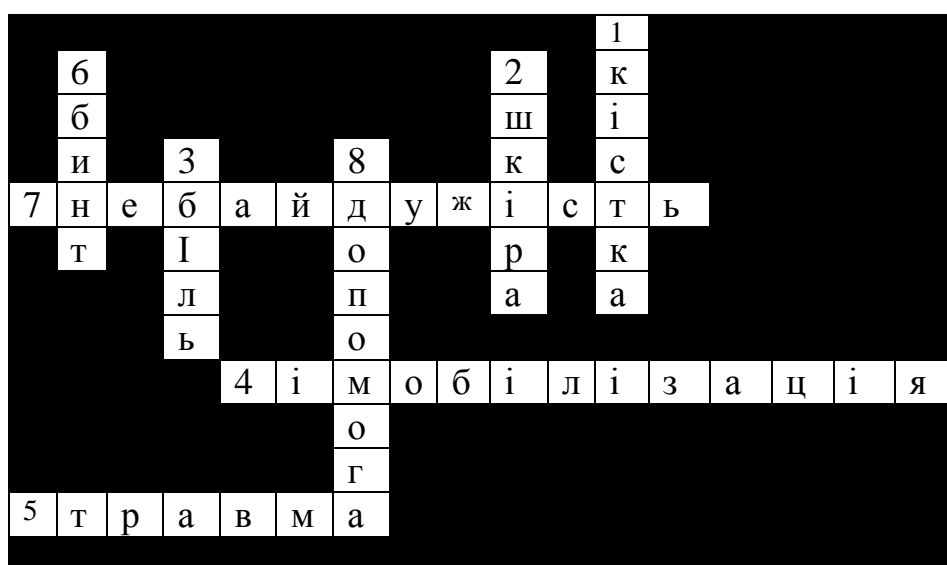
Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Кросворд»

1. **Кістка** це орган , який належить до опорно-рухової системи і складається з кісткової тканини.
2. **Шкіра** це зовнішній покрив організму, який захищає тіло від широкого спектра зовнішніх впливів, бере участь у багатьох процесах.
3. **Біль** – своєрідне відчуття, що виникає внаслідок сильних подразнень нервової системи.
4. **Іммобілізація** створення нерухомості (спокою) будь-якої частини тіла при деяких ушкодженнях
5. **Травма** – пошкодження тканин або органів тіла внаслідок удару, поранення, опіку тощо.
6. **Бинт** – це медичний виріб з особливої тканини (природної чи синтетичної), що застосовують для накладання пов'язок, перев'язування ран.
7. **Небайдужість** це якість людини щодо виявлення деякого інтересу, приділяти увагу кому небудь
8. **Допомога** це комплекс заходів, спрямованих на поновлення або збереження життя або здоров'я потерпілого.

Бесіда

- ✓ При яких обставинах людина може отримати переломи?
- ✓ Пригадайте класифікацію переломів

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

- ✓ Що ви знаєте про скелет людини?

«Цікаві факти»

1. Череп – це не цілісна спочатку кістка, що прикриває головний мозок людини. Він складається з 29 окремих кісток, що зрослися разом.

2. Якщо людина довго пролежить на лікарняному ліжку, кістка втрачає близько 50% кальцію. В її структурі відбувається перебудова, і вона може стати тонше.

3. У новонароджених скелет налічує 350 кісточок. З віком кількість кісток зменшується. У дітей налічують близько 300 кісток, а у дорослих вже близько 206.

4. Кістки є більш міцним матеріалом порівняно зі сталлю.

5. Стопа складається з 26 кісток, тобто в ній зосереджено 12% всього кісткового матеріалу скелета.

6. Людська рука разом із зап'ястям складається з 54 кісток;

7. Найдовшою кісткою людського тіла є стегнова. Вона також сама міцна, і вона здатна витримувати дуже високі навантаження.

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 24

1. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим у разі переломів
2. Загальні принципи накладання шин на кінцівки

IV. Узагальнення нових знань

Вправа «Ситуаційне завдання»

В сектор укриття евакуювали пораненого бійця. При огляді виявили закритий перелом плечової кістки. Які будуть ваші дії?

(вибрати з поданих варіантів вірні відповіді)

- 1.накласти джгут
- 2.ввести знеболювальне
- 3.зробити покривну пов'язку
- 4.накласти шину
- 5.зробити іммобілізуючу пов'язку

Практикум «Накласти шину на верхню кінцівку»

Урок 25

Тема: Надання домедичної допомоги в разі опіків і проникного поранення ока

Мета навчальна: повторити матеріал щодо опіків, їхніх ознак; ознайомити учнів з особливостями з надання допомоги при проникаючому пораненні ока

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія, українська мова

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

- ✓ Який розділ з «Основ медичних знань» ми вивчаємо?
- ✓ Дати визначення «Тактична медицина»
- ✓ Щоб надавати допомогу треба володіти елементарними знаннями-знати будову організму людини

Робота в парах

Вправа «Будова організму» (робота з картками на яких зображені внутрішні органи і частини скелету, які учні повинні правильно розташувати на тулубі)

Дати визначення «Опіки»

Заповнення таблиці (заповнити порожні рядки)

Ступінь опіку	Ознаки опіку	Допомога
		Охолодити місце опіку холодною водою; Накласти стерильну пов'язку; Недопустимо змащувати ушкоджені ділянки кремами і жирами; пробивати пухирі та видаляти тканину, що прилипла до шкіри.
Ступінь II (середній)		
	Утворення пухирів з мутним вмістом	Прикласти до обпеченої поверхні мокрий рушник; Дати знеболювальне;
Ступінь III B (важкий)	Обвуглення, згорання тіла аж до кісток	

II. Мотивація навчальної діяльності учнів

З поданих слів скласти речення (дії, в, правильні, час, правильний)

Гасло Тактичної медицини «Правильні дії в правильний час»

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 25

1. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим з опіками немедичними працівниками.

2. Надання домедичної допомоги в разі проникного поранення ока

3. Надання домедичної допомоги постраждалим з проникним пораненням ока в тактичних умовах.

IV. Узагальнення нових знань

Вправа «Знайди зайве»

**Боець отримав опіки кисті руки II ступеню
(вибрати з поданих варіантів вірні відповіді)**

1. Проколоти пухирі
2. Накласти пов'язку
3. Дати знеболювальне
4. Нічого не робити

Практикум «Накладання пов'язки на очі»

Урок 26

Тема: Гіпотермія. Черепно-мозкова травма

Мета

навчальна: ознайомити учнів з гіпотермією, з правилами надання допомоги при переохолодженні та накладанням пов'язки «чепець» при ЧМТ

розвивальна: розвивати громадянську, соціальну компетентність

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність,

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Пригадаймо»

- ✓ Яка температура тіла у людини вважається нормальною?
- ✓ Яка температура тіла несе загрозу для життя людини?
- ✓ Як ви розумієте поняття переохолодження організму?
- ✓ Яких правил треба дотримуватись, щоб уникнути переохолодження?
- ✓ Що називають черепно-мозковою травмою?
- ✓ При яких обставинах можна отримати ЧМТ?
 1. При травмі голови накладають пов'язку
 - а) іммобілізуючу, б) хрестоподібну, **в) чепець**
 2. При травмі треба викликати екстрену медичну допомогу за телефоном
 - а) 104, б) 102, **в) 103**
 3. До перев'язувальних матеріалів належать
 - а) ватно-марлеві подушечки, бинти марлеві, йод, джгут
 - б) серветки, пакети перев'язувальні, бинти еластичні, пігулки,
 - в) ватно-марлеві подушечки, бинти марлеві, серветки, пакети перев'язувальні, бинти еластичні**

Дати визначення поняттю «невідкладний стан» (раптове погіршення фізичного або психічного здоров'я, яке становить пряму та невідворотну загрозу життю та здоров'ю людини)

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

- ✓ ЧМТ та переохолодження людини можна віднести до невідкладного стану? Чому?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 26

1. Гіпотермія. Види, ступені
2. Домедична допомога в разі гіпотермії.
3. Профілактика гіпотермії.
4. Види ЧМТ
5. Домедична допомога в разі черепно-мозкової травми.

IV. Узагальнення нових знань

Розробка пам'ятки учням молодшої школи «Профілактика запобіганню переохолодженню»

Практикум «Накладання пов'язки чеpecь»

РОЗДІЛ «ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

Тема «Основні способи захисту населення в надзвичайних ситуаціях»

Урок 27

Тема: Основні способи захисту населення. Повідомлення про загрозу і виникнення надзвичайної ситуації та постійне інформування про зміни ситуації

Мета

навчальна: ознайомити учнів зі способами оповіщення в НС, з засобами індивідуального захисту (ЗІЗ)

розвивальна: розвивати навички побудови алгоритму дій в НС

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: географія, технології

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

З уроків 10 класу пригадаємо визначення:

Вправа «Пригадаймо»

- Цивільний захист
- Надзвичайна ситуація
- Види НС

Вправа «Я знаю»

- В якому місті ви живете (курортному, промисловому, науковому тощо)?
- Які небезпечні об'єкти є в вашому місті?
- Які НС ситуації можуть виникнути у вашому місті?
- Як треба діяти в НС?

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

В наш час відбувається багато НС, це катастрофи, аварії, військові конфлікти. І головна мета сьогоднішнього уроку озброїтися знаннями необхідними на випадок НС.

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §27

1. Запис у зошит «Оповіщення це-...»
2. Способи оповіщення
3. Заповнення таблиці «Дії в разі різних НС»

НС	Як діяти
Аварія на хімічному об'єкті	
Аварія на АЕС	
Під час повені	
Під час повітряної небезпеки	

4.Засоби індивідуального захисту

IV. Узагальнення нових знань

Практикум « Виготовлення ватно-марлевої пов'язки»

Урок 28

Тема: Укриття людей у сховищах, медичний, радіаційний і хімічний захист, евакуація населення з небезпечних районів. Спостереження та контроль за ураженістю навколишнього середовища, продуктів харчування та води

Мета

навчальна: ознайомити учнів з захисними спорудами, з порядком проведення евакуації, з заходами контролю і спостереженням за навколишнім середовищем;

розвивальна: продовжувати формувати навички побудови алгоритму дій в НС;

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Пригадаймо»

- Цивільний захист
- Надзвичайна ситуація
- Види НС

I ряд називає приклади природних НС

II ряд називає приклади техногенних НС

III ряд називає приклади соціальних та воєнних НС

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

Що може бути використано для вашого захисту під час повітряної тривоги, викиду хімічних речовин в повітря?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §28

1. Види захисних споруд

Заповнення таблиці «Захист у захисних спорудах»

Назва споруди	Визначення	Захист
Сховище		
ПРУ		
Прості споруди		

2. Евакуація. Порядок евакуації

3. Спостереження і контроль за ураженістю навколишнього середовища.

Основні завдання поста спостереження

IV. Узагальнення нових знань

Тести

1. ПРУ це

А. негерметична споруда для захисту людей, у якій створюються умови, що виключають вплив на них іонізуючого опромінення в разі радіоактивного забруднення місцевості;

Б. герметична споруда для захисту людей, у якій протягом певного часу створюються умови, що виключають вплив на них небезпечних факторів, які виникають внаслідок надзвичайної ситуації, воєнних (бойових) дій та терористичних актів;

В. це фортифікаційні споруди, цокольні або підвальні приміщення, що знижують ураження від небезпечних наслідків НС

2. Сховище це

А. негерметична споруда для захисту людей, у якій створюються умови, що виключають вплив на них іонізуючого опромінення в разі радіоактивного забруднення місцевості;

Б. герметична споруда для захисту людей, у якій протягом певного часу створюються умови, що виключають вплив на них небезпечних факторів, які виникають внаслідок надзвичайної ситуації, воєнних (бойових) дій та терористичних актів;

В. це фортифікаційні споруди, цокольні або підвальні приміщення, що знижують ураження від небезпечних наслідків НС

3. Прості споруди це

А. негерметична споруда для захисту людей, у якій створюються умови, що виключають вплив на них іонізуючого опромінення в разі радіоактивного забруднення місцевості;

Б. герметична споруда для захисту людей, у якій протягом певного часу створюються умови, що виключають вплив на них небезпечних факторів, які виникають внаслідок надзвичайної ситуації, воєнних (бойових) дій та терористичних актів;

В. це фортифікаційні споруди, цокольні або підвальні приміщення, що знижують ураження від небезпечних наслідків НС

4. Евакуація це

А. це система безперервних спостережень, лабораторного та іншого контролю для оцінки стану захисту населення і територій від небезпечних процесів, які можуть призвести до загрози або виникнення НС, а також своєчасне виявлення тенденцій до їх зміни.

Б. організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення;

5. Евакуйовані громадяни повинні мати

А. продукти харчування і воду на 7 доби, постільну білизну, взуття загальною масою не більш як 50 кг на кожного члена сім'ї

Б. продукти харчування на 3 доби, постільну білизну, необхідний одяг і взуття загальною масою не більш як 10 кг на кожного члена сім'ї

В. продукти харчування і воду на 3 доби, постільну білизну, необхідний одяг і взуття загальною масою не більш як 50 кг на кожного члена сім'ї

6. Основні завдання поста спостереження

А. Виявлення, спостереження, визначення, встановлення, доповідь

Б. Виявлення, оповіщення, спостереження, визначення, встановлення, доповідь

В. Оповіщення, спостереження, визначення, встановлення

Урок 29

Тема: Порядок дій в умовах особливого періоду

Мета

навчальна: ознайомити учнів з поняттям «особливий період», з правилами поведінки в зоні воєнних дій, з правилами поведінки в різних НС;

розвивальна: продовжувати формувати навички побудови алгоритму дій в НС;

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: біологія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Ланцюг»

Вистроїти ланцюг дій у разі НС

Оповіщення → Захист → Евакуація → Домедична допомога

Вправа «Рятівник»

Домедична допомога при кровотечах, переломах, втраті свідомості

Вправа «Довідник»

За допомогою словника у підручнику учні надають відповідь

Анексія; Геноцид; Експансивна куля; Міна; Міна-пастка; Превентивні смерті

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

Які травми може отримати людина у зоні бойових дій?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 29

1. Визначення «Особливий період»

Важливо знати !

Особи, які мають на руках військові квитки з мобілізаційними приписами, евакуації не підлягають!

2. Правила поведінки якщо неможливо покинути зону бойових дій

3. Порядок дій під час артилерійського обстрілу (бомбардування)

4. Поведінка в натовпі

5. Виявлення підозрілого предмета

IV. Узагальнення нових знань

✓ Які травми може отримати людина при артилерійському обстрілі?

Практикум «Надання допомоги постраждалому від артилерійського обстрілу»

Урок 30

Тема: Надання екстреної психологічної допомоги (самодопомоги) під час перебування в екстремальних ситуаціях

Мета

навчальна: ознайомити учнів зі стресовими станами, з їх ознаками та наданням допомоги;

розвивальна: розвивати небайдужість, порозуміння;

виховна: виховувати навички здоров'язберезувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

1. Як можна назвати ситуацію, що загрожує здоров'ю, життю, майну або навколишньому природному середовищу, громадському порядку, та інші небезпечні події

А) Невідкладний стан **Б) Екстремальна ситуація** В) Небезпека

2. Коли людина опиняється в екстремальній ситуації в неї порушується

А) зір Б) температура тіла **В) психологічний стан**

3. Які психологічні стани можуть виникнути у людини в екстремальній ситуації?

Вправа «Довідник»

Апатія ; Істерика; Невідкладний стан; Шок

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

Як треба діяти рятівнику з постраждалим у якого відбувається порушення психологічного стану?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 30

1. Визначення «Психотравма»

2. Екстрена психологічна допомога

Заповнення таблиці «Надання екстреної психологічної допомоги постраждалим під час гострого стресового стану»

№	Стан	Ознаки	Допомога
1	Апатія		
2	Ступор		
3	Рухове збудження		
4	Агресія		
5	Страх		
6	Нервово тремтіння		
7	Плач		
8	Істерика		

IV. Узагальнення нових знань

Тести

1. Зберігається притомність, безліч рухів, театральні пози, мова емоційно насичена, швидка, ридання. Це

1. Апатія **2. Істерика** 3. Нервово тремтіння

2. Виникає раптово — відразу після інциденту або через якийсь час. Так організм «скидає напругу»

1. Апатія 2. Істерика **3. Нервово тремтіння**

3. Один зі способів, яким організм намагається знизити високу внутрішню напругу. Прояв злості може відбуватися тривалий час і заважати самому постраждалому й навколишнім.

1. **Агресія** 2. Істерика 3. Нервово тремтіння

Вправа «Ланцюг»

Учні обговорюють різні методи для самопомоги в екстрених ситуаціях і записують по черзі на дошці

Робота в групах «Ситуаційні завдання»

Учні в групах готують ситуаційні завдання які можуть відбуватися в житті людей, інша група учнів надає відповідь.

Урок 31

Тема: Екстрена валіза

Мета

навчальна: ознайомити учнів з поняттям «екстрена валіза» та її комплектацією;

розвивальна: розвивати підприємницьку компетентність;

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Дати визначення «Евакуація»

Види евакуації (тимчасова, постійна) учні наводять приклади

Рівні евакуації (державний, регіональний, місцевий, об'єктовий) учні наводять приклади

У яких випадках проводять обов'язкову евакуацію?

- 1) аварій з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин;
- 2) катастрофічного затоплення місцевості;
- 3) масових лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, інших геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів;
- 4) збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій у безпечні райони, які визначаються Міністерством оборони України на особливий період).

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

- Які речі при евакуації ви б взяли з собою? (запис на дошці)

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником §31

1. Екстрена валіза
2. Комплектація екстреної валізи

IV. Узагальнення нових знань

Тести

1. Екстрена валіза це

1. Набір лікарських засобів, інструментів та приладів, які призначені для надання першої медичної допомоги.

2. Узагальнена назва базового набору речей, які можуть знадобитися за будь-якої екстреної ситуації

3. Невеличка сумочка, яка використовується для зберігання косметики, засобів гігієни та інших дрібничок або як упаковка для подарункового набору.

2. Екстрена валіза комплектується на

1. 20%
2. 40 %

3. 40-50%

3. Знайди помилку

Цивільна екстрена валіза зазвичай є укомплектованим наплічником об'ємом від **15 л**, у якому міститься **весь одягу зі шафи**, предмети гігієни, медикаменти, інструменти, предмети самооборони та продукти харчування, **набір для творчості, щоб відволіктися.**

Зворотній зв'язок

- Які речі при евакуації ви б взяли з собою? (запис на дошці доповнюють, а зайве викреслюють)

Тема «Основи рятувальних та інших невідкладних робіт»

Урок 32

Тема: Види терористичних проявів та способи дій терористів. Захист від терористичних проявів та дії населення в умовах надзвичайних ситуацій, пов'язаних з терористичними проявами

Мета

навчальна: ознайомити учнів з поняттям «тероризм», з правилами поведінки якщо опинились в заручниках;

розвивальна: продовжувати формувати навички побудови алгоритму дій в НС;

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Асоціативний куц»

- Що можна віднести до терористичного акту? (вибух, захоплення в заручники, вбивства тощо)
- Які психологічні стани можуть виникнути у людини під час терористичного акту? Яку допомогу ми можемо надати?

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

«Всім залишатися на своїх місцях! Руки за голову! Вас захоплено!»

- Що робити у такій ситуації?
- Як себе поводити, щоб залишитися живими?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 32

1. Тероризм
2. Замасковані вибухові предмети. Ознаки
3. Поведінка у разі виявлення вибухового пристрою або підозрілого предмета
4. Правила безпеки в Інтернеті
5. Правила поведінки, якщо опинились в заручнах

IV. Узагальнення нових знань

Тести

1. Тероризм це

А. Злочинне діяння у формі застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, відповідальність за які передбачена статтею 258 Кримінального кодексу України.

Б. Суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або зазіхань інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому невинних людей, або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей.

В. Умисне або з необережності заподіяння смерті іншій людині, тобто насильницьке позбавлення її життя.

2. Найбільш вірогідними цілями терористів є

А. Безлюдні місця, недобудовані споруди, пустирі

Б. Місця масового перебування людей

3. До замаскованих вибухових пристроїв відносять

А. Валізи, сумки, пакунки, гаманці, дитячі іграшки тощо

Б. Пакет з неприємним запахом

В. Ручні ліхтарики, мобільний телефон

4. У разі виявлення підозрілого предмета необхідно:

А. Зберігати спокій; зателефонувати за номерами 101, 102; не доторкатися руками або іншими предметами до підозрілої речі

Б. Подивитись та самотійно знешкодити

В. Голосно кричати, щоб зібрався натовп

5. Види тероризму

А. Побутовий;

Б. Кібертероризм;

В. Міжнародний;

Г. Телефонний тероризм

6. Під час захоплення в заручники треба

А. Голосно розмовляти, просити про допомогу

Б. Не загострюйте розмови, постарайтеся визначити кількість терористів, не впадати в паніку

В. Плакати, вблагати щоб відпустили

Урок 33

Тема: Характеристика зон стихійного лиха (ураганів, затоплень, пожеж, хімічного, радіаційного та бактеріологічного зараження тощо)

Мета

навчальна: ознайомити учнів з основними небезпеками навколишнього середовища;

розвивальна: продовжувати формувати навички побудови алгоритму дій в НС;

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Міжпредметний зв'язок: географія

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

1. Дати визначення «стихійне лихо»

2. Назвати стихійні лиха в залежності від пір року

Зима	Весна	Літо	Осінь	Не залежать від пір року
хуртовина	повінь	злива	зсуви	землетрус

3. Назвати стихійне лихо в залежності від географічного положення

Гори	Степ	Узбережжя	не залежать
Лавина	пилова буря	шторм	град

4. Назвати стихійні лиха які трапляються в Україні

Шторм, повінь, ураган, пилові бурі, селі

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Є в світі різні небезпеки:

Пожежі, повені і селі,

Цунамі, шквали мчать здалека

І катастрофи невеселі.

Є землетруси і вулкани,

Ще й оповзні у горах різні.

І смерчі, й бурі, й урагани –

Всі явища природні грізні.

А ми лиш люди в цьому світі,

Для нас багато є загрози.

Весною, восени і в літі,

А ще узимку, у морози.

Навчайтеся любити діти

Красу земну, довкілля рідне

Навчайтеся в безпеці жити

І щоб життя було в нас плідне.

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 33

1. Буря, ураган

2. Дії населення під час урагану
3. Повені, пожежі
4. Зона хімічного забруднення.
5. Зона радіоактивного забруднення
6. Осередок біологічного ураження

IV. Узагальнення нових знань

1.Робота з географічною картою України

Визначити і показати регіони де поширені повені, регіони хімічного та радіоактивного забруднення

2.Практикум

Надати допомогу під час повені, пожежі

Урок 34

Тема: . Сутність, зміст і послідовність виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Заходи безпеки під час їх проведення

Мета

навчальна: ознайомити учнів з організацією аварійно-рятувальною роботою та іншою невідкладною роботою, з заходами безпеки у НС;

розвивальна: продовжувати формувати навички побудови алгоритму дій в НС;

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Про що йде мова

Це пошкодження інженерних мереж, обладнання або конструктивних елементів споруд, що виникло з техногенних або природних причин, які перешкоджають їх подальшій експлуатації відповідно до техногенних умов (аварія)

Вправа «Ланцюг»

Побудувати логічний ланцюг при наданні першої домедичної допомоги
Визначити місце (1), визначити притомний постраждалий чи ні (2), при відсутності ознак життя виконати СЛР (6), звернутись про допомогу (3), визначити дихання та серцебиття (4), викликати швидку (5)

Як діяти під час пожежі, повені, при аварії на хімічному підприємстві, в зоні радіоактивного забруднення?

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Вправа «Цікаві факти»

Виступ учнів

(Учні заздалегідь підготували повідомлення про масштабні аварії в світі)

Слово вчителя

В світі щодня відбуваються аварії різного масштабу. Держава організовує проведення аварійно-рятувальних робіт. І сьогодні на уроці ми ознайомимось з сутністю, змістом і послідовністю проведення невідкладних робіт

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 34

1. Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.
2. Заходи безпеки під час виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.
3. Особиста гігієна в умовах радіаційного, хімічного і біологічного зараження.

IV. Узагальнення нових знань

Вправа «Згоден не згоден»

1. Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи проводяться на свій розсуд (ні)
2. Основну частину робіт, пов'язаних з реагуванням на надзвичайну ситуацію або усуненням загрози її виникнення, виконують сили цивільного захисту (так)
3. При аварії ї на радіаційно та хімічно небезпечному об'єкті дія аварійно-рятувальних формувань має бути спрямована на надання постраждалим тільки найнеобхіднішої допомоги (так). Евакуація не потрібна (ні)
4. Засобів для попередження селі не існує (ні)
5. Заходити в зруйновані або пошкодженні будинки заборонено (так)
6. В умовах радіаційного, хімічного та біологічного зараження можна купатися у водоймах, збирати у лісі ягоди, гриби (ні)
7. На території з вищим радіоактивним фоном готувати та споживати їжу потрібно тільки в закритих герметичних і дезактивованих приміщеннях або в захисних спорудах (так)

Урок 35

Тема: Розшук уражених та способи рятування людей із завалених і пошкоджених споруд

Мета

навчальна: ознайомити учнів з методами та способами рятування людей з-під завалів

розвивальна: продовжувати формувати навички побудови алгоритму дій в НС; з надання домедичної допомоги

виховна: виховувати навички здоров'язбережувальної компетентності, гуманність, відповідальність

Тип уроку: комбінований

Хід уроку

I. Актуалізація опорних знань і життєвого досвіду учнів

Вправа «Кмітливий»

Від дії високих температур які травми може отримати людина? Які будуть ваші дії як рятувальника?

Від дії низьких температур які травми може отримати людина? Які будуть ваші дії як рятувальника?

Якщо на людину впала будівельна конструкція, які травми може отримати людина? Які будуть ваші дії як рятувальника?

II. Мотивація до навчальної та пізнавальної діяльності

Проблемне питання

На вашу думку, чому треба як найшвидше знайти людей з-під завалених споруд ?

III. Засвоєння нових знань

Робота з підручником § 35

1. Розшук уражених

2. Методи пошуку. Заповнення таблиці

№	Метод	Зміст
1	Візуальний	
2	За допомогою собак	
3	Тепловий	
4	Акустичний	
5	Прослуховування та озвучення	

3. Способи рятування людей

4. Визволення постраждалого. Домедична допомога

IV. Узагальнення нових знань

Практикум «Евакуація на ношах постраждалих»